

ՀՀ ԳԱԱ ԻՆՖՈՐՄԱՏԻԿԱՅԻ ԵՎ ԱՎՏՈՄԱՏԱՑՄԱՆ ՊՐՈԲԼԵՄՆԵՐԻ
ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

Վարդանյան Արթուր Պապինի

ԲԱԶՄԱՊՐՈՑԵՍՈՐԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐՈՒՄ ՀԵՐԹԵՐԻ
ՀԵՏԱԶՈՏՈՒՄ ՍՊԱՍՄԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԻ ՍԱՀՄԱՆԱՓԱԿՄԱՄԲ

Ե.13.05 - «Մաթեմատիկական մոդելավորում, թվային մեթոդներ և ծրագրերի
համալիրներ» մասնագիտությամբ տեխնիկական գիտությունների թեկնածուի
գիտական աստիճանի համար

ՍԵՂՄԱԳԻՐ

Երևան 2024

INSTITUTE FOR INFORMATICS AND AUTOMATION PROBLEMS OF THE NAS RA

Vardanyan Artur

STUDY OF QUEUES IN A MULTIPROCESSOR COMPUTING SYSTEMS
WITH A WAITING TIME RESTRICTION

ABSTRACT

of the dissertation for obtaining a Ph.D. degree in Technical Sciences on specialty
05.13.05 “Mathematical modeling, digital methods and program complexes”

Yerevan 2024

Ատենախոսության թեման հաստատվել է ՀՀ ԳԱԱ Ինֆորմատիկայի և ավտոմատացման պրոբլեմների ինստիտուտում:

Գիտական ղեկավար՝ ֆիզ. մաթ. գիտ. թեկնածու Վ. Գ. Սահակյան
Պաշտոնական ընդդիմախոսներ՝ ...

Առաջատար կազմակերպություն՝ ...

Ատենախոսության պաշտպանությունը տեղի կունենա 2024թ. ...-ին ժամը ...-ին ՀՀ ԳԱԱ Ինֆորմատիկայի և ավտոմատացման պրոբլեմների ինստիտուտում գործող 037 «Ինֆորմատիկա» մասնագիտական խորհրդի նիստում հետևյալ հասցեով՝ Երևան, 0014, Պ. Սևակի 1:

Ատենախոսությանը կարելի է ծանոթանալ ՀՀ ԳԱԱ ԻԱՊԻ գրադարանում:

Սեղմագիրն առաքված է 2024 թ.-ի ...-ին:

Մասնագիտական խորհրդի գիտական
քարտուղար ֆիզ. մաթ. գիտ. դոկտոր՝ Մ. Ե. Հարությունյան

The topic of the dissertation was approved at the Institute of Informatics and Automation Problems of NAS RA.

Scientific supervisor: V. G. Sahakyan, Ph.D.

Official opponents: ...

...

Leading organization: ...

The Defense will take place on ... 2024; at ..., at the Specialized Council 037 “Informatics” at the Institute of Informatics and Automation Problems of NAS RA.

Address: Yerevan, 0014, P. Sevak 1.

The Dissertation is available in the library of IIAP NAS RA.

The abstract is delivered on ..., 2024.

Scientific Secretary of the Specialized Council, D.Ph.M.S.

M. E. Haroutunian

Աշխատանքի ընդհանուր նկարագիրը

Թեմայի արդիականությունը: Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտում ինտենսիվորեն կատարվում են հետազոտական աշխատանքներ, որոնցում անդրադառնում են բաշխված և զուգահեռ արագագործ հաշվողական համակարգերին: Ներկայումս այդպիսի համակարգերի հաճախակի օգտագործումը պայմանավորված է մի շարք ուղղությունների զարգացմամբ՝ մասնավորապես դրանք օգտագործվում են բազմագործակալական խելացի տեղեկության որոնման մեթոդներում, տվյալափոխությունում՝ մեծ տվյալների մշակման և պահպանման համար, իսկ գիտական ոլորտներում՝ բարդ հետազոտություններում խնդիրների մոդելավորման համար: Բացի այդ, գիտության և տեխնիկայի բնագավառի առաջադրանքների մոդելավորումները պահանջում են ավելի մեծ ճշգրտություն, արագ և լայնածավալ հաշվարկներ, որոնց առաջացրած բարդությունները հնարավոր է դառնում շրջանցել հենց նման հաշվողական համակարգերի օգտագործմամբ:

Բազմապրոցեսորային համակարգերի օգտագործմամբ սպասարկվող առաջադրանքները պահանջում են մեծածավալ հաշվարկներ, որոնք կատարվում են մեկից ավելի պրոցեսորների զուգահեռ օգտագործման միջոցով: Ինչի արդյունքում էլ առաջանում են որոշակի խնդիրներ, թե ինչպես կազմակերպել մի քանի առաջադրանքների միաժամանակ կատարումը հաշվողական համակարգի ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործմամբ: Ինչն էլ էական նշանակության խնդիր է բազմապրոցեսորային համակարգերի պլանավորման (scheduling) ալգորիթմների՝ մշակման կոնտեքստում:

Արդյունավետ պլանավորման ալգորիթմները բազմապրոցեսորային համակարգերի համար ներկայացնում են համակարգչային գիտության և զուգահեռ հաշվարկների հետազոտության կարևորագույն ոլորտ: Տեխնոլոգիաների և բազմապրոցեսորային համակարգերի զարգացմանը զուգահեռ արդյունավետ պլանավորման ալգորիթմների թե՛ անհրաժեշտությունն է մեծանում և թե՛ դրանց մշակումն է բարդանում²: Ավելին, դրանք պահանջում են ինչ որ իմաստով հարմարվողական պլանավորման ռազմավարություններ և համակարգի ռեսուրսների³ արդյունավետորեն բաշխում՝ տարբեր ցուցանիշների օպտիմալացման համար, ինչպիսիք են՝ համակարգի թողունակությունը, սպասարկման ուշացումը, էներգաարդյունավետությունը և այլն:

¹ Adaptive Computing Enterprises, “Maui Scheduler™ Administrator’s Guide”, 2014. Available online at: <http://docs.adaptivecomputing.com/maui/index.php>, Accessed on: July 27, 2024.

² Varela C. A., “Programming Distributed Computing Systems: A Foundational Approach”, The MIT Press, London, England, pp. 43-256, 2013, ISBN: 978-0-262-01898-2.

³ Guo W., Liu F., “Optimized Grid Resource Allocation and Task Scheduling Strategy”, Applications and Techniques in Cyber Intelligence: ATCI 2019, Springer International Publishing, pp. 142–149, 2020, ISBN: 978-3-030-25128-4, DOI: https://doi.org/10.1007/978-3-030-25128-4_19.

Այսպիսով, պլանավորման ալգորիթմների կատարելագործման գործընթացը բավականին դինամիկ է, այսինքն շարունակական անհրաժեշտություն կա, որ դրանց մշակման հիմքում ավելի ու ավելի շատ ցուցիչների հաշվի առնվեն: Վերջին սերնդի մի շարք պլանավորման ալգորիթմների արդյունավետության բարձրացման նպատակով դրանց մշակման մեջ օգտագործում են օպտիմալացման տեսության և մեքենայական ուսուցման գործիքներ: Բայց նաև արժեքավոր պատկերացումներ են ստացվում, երբ այդ համակարգերը դիտարկվում են զանգվածային սպասարկման տեսության⁴ շրջանակներում:

Հաշվի առնելով վերոնշյալ դիտարկումները՝ անհրաժեշտ է բազմապրոցեսորային համակարգը մոդելավորել որպես զանգվածային սպասարկման մոդել, որում դրված է առաջադրանքների զուգահեռ սպասարկման պայման և հերթում առաջադրանքների սպասման ժամանակային սահմանափակում:

Աշխատանքի նպատակը և դիտարկված խնդիրները: Տվյալ աշխատանքում հետազոտվում է բազմապրոցեսորային համակարգը կիրառելով զանգվածային սպասարկման տեսությունը: Համակարգի վիճակը կրում է պատահական բնույթ, քանի որ առաջադրանքների մուտքի հոսքը, դրանց սպասարման տևողությունը, պահանջվող հաշվողական ռեսուրսների քանակը և հերթում սպասման ժամանակի սահմանափակումը՝ բոլորը պատահական մեծություններ են:

- Խնդիր է դրվել հետազոտել, նկարագրել և մոդելավորել համակարգի վիճակները դիտարկելով առաջադրանքների պատահական թվով հաշվողական ռեսուրսների քանակի և հերթում սպասման ժամանակի սահմանափակումները:
- Համակարգի տրված պարամետրերի և բաշխումների համար հաշվել վիճակների հավանականությունների արժեքները և գտնել սպասարկման օպտիմալ տարբերակը: Արդյունքները ներկայացնել անալիտիկ կամ թվային լուծումների տեսքով:

Հետազոտության օբյեկտները: Այս աշխատանքում հետազոտման օբյեկտը բազմապրոցեսորային համակարգն է, նրա դինամիկ վիճակը, պարամետրերի արժեքները, առաջադրանքների հերթի կազմակերպման եղանակը:

Հետազոտության մեթոդներ: Աշխատանքի հետազոտության տեսական հիմքը հավանականության տեսության, զանգվածային սպասարկման և դիսկրետ մաթեմատիկայի մեթոդներն են: Կիրառական արդյունքները հենված են թվային հաշվարկների մեթոդների վրա՝ օգտագործելով Python ծրագրավորման լեզուն և իր որոշ ընդլայնված գրադարաններ⁵:

⁴ Shortle J. F., Thompson J. M., Gross D., Harris C. M., “Fundamentals of Queueing Theory”, John Wiley and Sons, New York, pp. 35-475, 2018, ISBN: 111894352X.

⁵ NumPy Contributors, “NumPy Documentation”, Available online at: <https://numpy.org/doc/stable/>, Accessed on: July 26, 2024.

Աշխատանքի գիտական նորոյթը: Այս աշխատանքի համատեքստում ներկայացվում են հետևյալ գիտական արդյունքները.

- Բազմապրոցեստորային համակարգի համար մշակվել է զանգվածային սպասարկման մոդել: Դասական զանգվածային սպասարկման մոդելներն օգտագործում են մեկ սպասարկող սարք յուրաքանչյուր առաջադրանքի համար, իսկ այս աշխատանքում ընդլայնվում է հետազոտման ուղղությունը դեպի բազմապրոցեստորային համակարգեր, որոնցում յուրաքանչյուր առաջադրանք կարող է սպասարկվել մեկից ավելի սարքերի միաժամանակ օգտագործմամբ: Ընդլայնված սպասարկման մոդելում յուրաքանչյուր առաջադրանք իր սպասարկման համար պահանջում է պատահական քանակի պրոցեսորներ և այն ունի նաև հերթում սպասման ժամանակի սահմանափակում :
- Բազմապրոցեստորային սպասարկման մոդելի միջոցով արտածվել է համակարգի վիճակների հավանականությունների համար հավասարումներ: Ինչպես նաև մշակվել և իրականացվել է այդ հավասարումներով համակարգի լուծման թվային ալգորիթմ՝ հավանականությունների հաշվման համար: Սպասարկման մոդելի մասնավոր դեպքի համար արտածվել են համակարգի վիճակների հավանականությունների հաշվման անալիտիկ բանաձևեր:
- Համակարգի տրված պարամետրերի և բաշխումների համար մշակվել և իրականացվել է սպասարկման պարամետրերի օպտիմալ ընտրություն կատարող թվային ալգորիթմ:

Ստացված արդյունքների կիրառական նշանակությունը: Աշխատանքում ստացված արդյունքները կարող են օգտագործվել բազմապրոցեստորային հաշվողական համակարգերի պլանավորման փաթեթների մշակման մեջ՝ համակարգի աշխատանքի արդյունավետ կազմակերպման, ռեսուրսների օպտիմալ օգտագործման և ընդհանուր առմամբ համակարգի արտադրողականության բարձրացման համար:

Պաշտպանության ներկայացվող հիմնական դրույթները:

- Բազմապրոցեստորային համակարգի մոդելավորման եղանակ, որում առաջադրանքները սպասարկվում են զուգահեռ, յուրաքանչյուր առաջադրանք իր սպասարկման համար ունի պատահական քանակով պրոցեսորների պահանջ և իր հերթում սպասման ժամանականոց ունի պատահական մեծությամբ բնութագրվող սահմանափակում:
- Բազմապրոցեստորային զանգվածային սպասարկման համակարգի համար սպասարկվող և հերթում գտնվող առաջադրանքներով պայմանավորված համակարգի վիճակների հավանականությունների անալիտիկ նկարագրություն, տրված պարամետրերի և բաշխումների համար թվային

հաշվումներ:

Ստացված արդյունքների գրաքննությունը և փորձարկումը: Ստացված արդյունքները զեկուցվել են միջազգային CSIT գիտաժողովում.

1. 12th International Conference on Computer Science and Information Technologies (CSIT 2019), September 23 - 27, 2019, Yerevan, Armenia,
2. 13th International Conference on Computer Science and Information Technologies (CSIT 2021), Yerevan, Armenia, September 27 - October 1, 2021,
3. 14th International Conference on Computer Science and Information Technologies (CSIT 2023), Yerevan, Armenia, September 25-30, 2023.

Աշխատանքի արդյունքները քննարկվել են ՀՀ ԳԱԱ Ինֆորմատիկայի և ավտոմատացման արորելմների ինստիտուտի, ինչպես նաև CSIT “Data Analytics and Mathematical Modeling” (Թբիլիսի, հունիսի 26-28, 2024 թ.) և “High Performance Artificial Intelligence” (Երևան, սեպտեմբերի 22-26, 2024 թ.) սեմինարների ընթացքում:

Հրապարակումներ: Ատենախոսության հիմնական արդյունքները հրապարակվել են տաս (11) գիտական աշխատություններում (4-ը WoS/Scopus-ում), որոնց ցանկը բերված է սեղմագրի վերջում:

Աշխատանքի ծավալը և կառուցվածքը: Ատենախոսության ծավալը կազմում է 103 էջ, ներառում է 67 գրականության հղում և բաղկացած է ներածությունից, 3 գլուխներից, օգտագործված գրականության ցանկից և 2 հավելվածներից:

Աշխատանքի բովանդակությունը

Ներածություն բաժնում հիմնավորվում է ատենախոսության արդիականությունը, ձևակերպված է աշխատանքի նպատակը, դիտարկված խնդիրները, գիտական նորոյթը, կիրառական նշանակությունը և պաշապանության ներկայացված հիմնական դրույթները:

Առաջին գլխում ներկայացված է բազմապրոցեստորային հաշվողական համակարգերը, նրանց աշխատանքի սկզբունքը, առաջադրանքների ընդունման, հերթագրման և կատարման կարգերը: Բազմապրոցեստորային հաշվողական համակարգերի մոդելավորման եղանակները զանգվածային սպասարկման համակարգերի միջոցով⁶:

1.1 ենթագլխում ներկայացված են բազմապրոցեստորային հաշվողական համակարգերի ներածությունը, դրանցում աշխատանքի կազմակերպման ձևերը և տեխնոլոգիաները:

⁶ Bocharov P.P., D'Apice C., Pechinkin A.V., Salerno S., "Queueing Theory", VSP, Utrecht, Boston, pp. 34-98, 2004. ISBN: 90-6764-398-X.

1.2 ենթագլխում ներկայացված են բազմապրոցետորային հաշվողական համակարգերում հերթերի ներկայացման և սպասարկման առանձնահատկությունները, դրանցում առաջադրանքների հերթագրման արդյունավետությանը նպաստող մի շարք տեխնոլոգիաները և հերթերի արդյունավետ սպասարկման մեթոդները՝ կախված սպասարկման տարբեր սխեմաների և քաղաքականությունների ընտրություններից:

1.3 ենթագլխում ներկայացված է զանգվածային սպասարկման համակարգերի ներածությունը: Ենթագլխում բերված են նաև զանգվածային սպասարկման համակարգերի հետազոտության համապարփակ վերլուծություն, ըստ դիտարկված խնդիրների առանձնահատկությունների և սույն աշխատանքում դիտարկված բազմապրոցետորային սպասարկող համակարգի հետազոտման կարևորություն ու առանձնահատկություն հանդիսացող դրույթները:

1.4 ենթագլխում ներկայացված են բազմապրոցետորային հաշվողական համակարգերը զանգվածային սպասարկման⁷ համատեքստում, ընդգծելով դրանցում հերթերի սպասարկման ուսումնասիրությունն ուղղված զուգահեռ մշակման, ռեսուրսների բաշխման, ծանրաբեռնվածության հավասարակշռման և կատարողականության օպտիմալացման մարտահրավերներին:

Երկրորդ գլխում ներկայացված է առաջարկվող բազմապրոցետորային սպասարկող համակարգի մոդելավորման⁸ եղանակը:

2.1 ենթագլխում ներկայացված է առաջարկվող բազմապրոցետորային սպասարկող համակարգի նկարագրությունը: Ենթագլխում նկարագրված է բազմապրոցետորային համակարգում առաջադրանքների մանրակրկիտ ներկայացման նշանակումները, որով հստակ ընդգծվում է թե՛ առաջադրանքների բազմապրոցետորային սպասարկման, և թե՛ հերթում սպասման ժամանակի սահմանափակման առանձնահատկությունը:

Ենթադրվում է, որ հաշվողական համակարգ մուտք գործող առաջադրանքների հոսքում, յուրաքանչյուր առաջադրանք բնութագրվում է $(v, \beta, \omega, \gamma)$ չորս պատահական պարամետրերով, որտեղ v -ն հաշվողական ռեսուրսների (պրոցեսորներ, միջուկներ, կլաստերային հանգույցներ և այլն) քանակն է, որոնք անհրաժեշտ են առաջադրանքը սպասարկելու համար, β -ն առաջադրանքը սպասարկելու համար պահանջվող առավելագույն ժամանակն է, ω -ն այն հնարավոր ժամանակն է, որ առաջադրանքը կարող է սպասել մինչև սպասարկման առաջադրվելը, որից հետո այն թողնում է համակարգն առանց սպասարկվելու, իսկ

⁷ Anamika J., Jain M., Bhardwaj D., “Controllable multiprocessor queueing system”, Applications of Mathematical Modeling, Machine Learning, and Intelligent Computing for Industrial Development, pp. 61-76, 2023. ISBN: 9781003386599.

⁸ Ghimire S., Thapa G. B., Ghimire R. P., Silvestrov S., "A Survey on Queueing Systems with Mathematical Models and Applications", American Journal of Operational Research, vol. 7.1, pp. 1-14, 2017. DOI: <https://doi.org/10.5923/j.ajor.20170701.01>.

γ -ն առաջադրանքի համակարգ մուտք գործելու պահից այն ժամանակային միջակայքն է, որից հետո թույլատրվում է սկսել առաջադրանքի սպասարկումը: Երբ $\gamma = 0$, այս պարամետրի արժեքը կարող է բաց թողնվել, իսկ սպասման ժամանակի սահմանափակում չունեցող համակարգերում ω պարամետրի արժեքը նույնպես բաց է թողնվում:

Համակարգի պարամետրերը նկարագրվում են.

m - համակարգի հաշվողական ռեսուրսների քանակը ($m \geq 1$),

n - առաջադրանքների առավելագույն թույլատրելի քանակը հերթում ($n \geq 1$),

α - հարևան մուտքերի միջև ժամանակային միջակայքի պատահական արժեք, որն ունի հետևյալ հավանականության բաշխումը.

$$P(\alpha < t) = A(t),$$

β - առաջադրանքի սպասարկման ժամանակի պատահական արժեք, որն ունի հետևյալ հավանականության բաշխումը.

$$P(\beta < t) = B(t),$$

ω - հերթում առաջադրանքի թույլատրելի սպասման ժամանակի պատահական արժեք, որն ունի հետևյալ հավանականության բաշխումը.

$$P(\omega < t) = W(t),$$

v - առաջադրանքը սպասարկելու համար անհրաժեշտ հաշվողական ռեսուրսների քանակի պատահական արժեք, որն ունի հետևյալ հավանականության բաշխումը.

$$P(v \leq k) = V(t), \quad k = 1, 2, \dots, m:$$

Ենթազլխում նաև մանրակրկիտ քննարկված է առաջադրանքների սպասարկման մերժում ստանալու սցենարները և դրանց սպասարկման կարգապահության ընտրությունը:

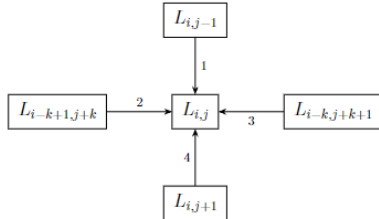
Առաջադրանքները սպասարկվելու են համակարգ մուտք գործելու հերթականությամբ, այսինքն՝ օգտագործվում է FIFO կարգապահությունը: Այն առաջադրանքները, որոնք համակարգը ստանում է հերթի լրիվ զբաղեցված լինելու դեպքում (այսինքն հերթում արդեն n հատ առաջադրանքներ սպասում են սպասարկման առաջադրվելու) ստանում են համակարգի մուտքի և ծառայության մերժում:

2.2 Ենթազլխում ներկայացված է առաջարկվող բազմապրոցետորային սպասարկող համակարգի մոդելավորման հիմնական նշանակումները: Ենթազլխում նկարագրվում է համակարգի հնարավոր վիճակների վերջավոր քանակի պատճառով աշխատանքի կայուն ռեժիմի⁹ անցնելու փաստը:

Համակարգի վիճակը, երբ i առաջադրանքները սպասարկվում են, իսկ j

⁹ Kleinrock L., "Queueing Systems: Vol. I — Theory", John Wiley and Sons, New York, 1975, ISBN: 0-471-49110-1.

առաջադրանքները սպասում են հերթում նշանակվում է $L_{i,j}$ - ով: Բազմապրոցետորային հաշվողական համակարգի պրոցետորների և հերթում առաջադրանքների վերջավոր թվերով պայմանավորված համակարգի հնարավոր վիճակների թիվը սահմանափակ է և դեպքերը, երբ համակարգը կարող է անցնել $L_{i,j}$ վիճակի այլ վիճակից, ներկայացված է հետևյալ սխեմայում.

Սխեմայում պատկերված անցումները համապատասխանաբար նկարագրվում են հետյալ կերպ.

1. համակարգի վիճակը $L_{i,j-1}$ էր, և համակարգը մեկ առաջադրանք ստացավ, որն էլ միացավ հերթին;
2. համակարգի վիճակը $L_{i-k+1,j+k}$ էր, որտեղ $k = 1, 2, \dots, \min(i, n - j)$ և մեկ առաջադրանք ավարտեց սպասարկումը և հեռացավ համակարգից, որի արդյունքում հերթի առաջին k առաջադրանքները ընդունվեցին սպասարկման;
3. համակարգի վիճակը եղել է $L_{i-k,j+k+1}$, որտեղ $k = 1, 2, \dots, \min(i - 1, n - j - 1)$ և հերթի առաջին առաջադրանքը լքեց հերթը (նրա սպասման ժամանակը սպառվեց) և հերթից առաջին k առաջադրանքները ընդունվեցին սպասարկման.
4. համակարգի վիճակը $L_{i,j+1}$ էր, և հերթից մեկ առաջադրանք, ոչ առաջին առաջադրանքը լքեց հերթը (նրա սպասելու ժամանակը սպառվեց):

2.3 ենթազվյում ներկայացված են այն սահմանափակումները որոնք դրվում են համակարգ առաջադրանքների ստացման, դրանց սպասարկման և հերթում ձախողման պատահական մեծությունների բաշխումների վրա բազմապրոցետորային սպասարկող համակարգի կայուն վիճակի համար հավանականային հավասարումների ստացումը կատարելու համար, ինչն էլ արվում է նախորդիվ համակարգի վիճակների անցումները նկարագրող սխեմայով բոլոր հնարավոր անցումները դիտարկելու միջոցով:

Բազմապրոցետորային սպասարկող համակարգի կայուն վիճակի համար հավանականային հավասարումների ստացումը կատարվում է, երբ որպես $A(t)$, $B(t)$, $W(t)$, և $V(k)$ վերցվում են հետևյալ բաշխման ֆունկցիաները.

$$A(t) = 1 - e^{-at},$$

$$B(t) = 1 - e^{-bt},$$

$$W(t) = 1 - e^{-wt},$$

$$V(k) = \frac{k}{m}, \quad k = 1, 2, \dots, m,$$

որտեղ a -ն ($a > 0$) մուտքային հոսքի ինտենսիվությունն է, b -ն ($b > 0$) ծառայության ինտենսիվությունն է, իսկ w -ն ($w > 0$)՝ հերթից առաջադրանքի սպասարկման ձախողման ինտենսիվությունը:

Նախորդ ենթադրյալում ներկայացված սխեմայում նկարագրված դեպքերն, երբ համակարգը կարող է անցնել $L_{i,j}$ վիճակի կախված i, j և k փոփոխականների ընդունած արժեքներից կարող են պակասել, հետևաբար այդ փաստը հաշվի առնելով հավանականությունը, որ համակարգը կգտնվի $L_{i,j}$ վիճակում գտնելու համար նախ դիտարկվում են այդ փոփոխականների ընդունած եզրային արժեքներով որոշվող դեպքերն, իսկ սխեմայի համապատասխան անցումներն արտացոլում են $\delta_i^{(1)}$, $\delta_{i,j,k}^{(2)}$ և $\delta_{i,j,k}^{(3)}$ հավանականությունները:

Այնհայտ է, որ երբ $i = 0$ ու $j = 0$, ապա

$$P_{0,0} = \frac{b}{a} P_{1,0}, \quad (1)$$

իսկ երբ $i = 0$ ու $1 \leq j \leq n$, ապա

$$P_{0,j} = 0: \quad (2)$$

Այն դեպքում, երբ $1 \leq i \leq m$ և $j = 0$, ապա

$$P_{i,0} = \frac{1}{a + ib} \left[a \delta_{i-1}^{(1)} + b \sum_{k=k_0}^{k_1} \left((i - k + 1) \delta_{i,0,k}^{(2)} P_{i-k+1,k} \right) + w \sum_{k=0}^{k_1} \left(\delta_{i,0,k}^{(3)} P_{i-k,k+1} \right) \right], \quad (3)$$

որտեղ

$$k_0 = \begin{cases} 0, & \text{եթե } 1 \leq i < m \\ 1, & \text{եթե } i = m \end{cases}$$

$$k_1 = \min(i, n),$$

$$k_2 = \min(i - 1, n - 1):$$

Պարզ է, որ այս դեպքում $P_{i,0}$ -ն որոշող հավասարումներում միայն այն դեպքն է

հանդես գալիս, երբ հերթը լքում է հերթի առաջին առաջադրանքը:

Այն դեպքում, երբ $1 \leq i \leq m$ և $1 \leq j \leq n$, ապա

$$P_{i,j} = \frac{1}{a + ib + jw} \left[a(1 - \delta_{i-1}^{(1)})P_{i,j-1} + b \sum_{k=k_0}^{k_1} \left((i - k + 1)\delta_{i,j,k}^{(2)}P_{i-k+1,k+j} \right) + w \sum_{k=0}^{k_1} \left(\delta_{i,j,k}^{(3)}P_{i-k,k+j+1} \right) + wjP_{i,j+1} \right], \quad (4)$$

որտեղ k_0 -ն որոշվում է ինչպես նախորդ դեպքում, իսկ

$$k_1 = \min(i, n - j),$$

$$k_2 = \min(i - 1, n - j - 1):$$

Պետք է նկատել, որ այս դեպքում $P_{i,j}$ -ն որոշող հավասարումների նախավերջին գումարելիում ներառված է այն դեպքը, երբ հերթը լքում է հերթի առաջին առաջադրանքը, իսկ վերջին գումարելիում ներառված է այն դեպքը, երբ հերթը լքում է հերթի ոչ առաջին առաջադրանքը: Մնաց դիտարկելու վերջին երկու եզրային դեպքերը՝ նախ երբ $1 \leq i < m$ և $j = n$, ապա

$$P_{i,n} = \frac{1}{a + ib + nw} \left[a(1 - \delta_{i-1}^{(1)})P_{i,n-1} + b(i + 1)\delta_{i,n,0}^{(2)}P_{i+1,n} \right], \quad (5)$$

և վերջին եզրային դեպքը, երբ $i = m$ և $j = n$, ապա

$$P_{m,n} = \frac{a(1 - \delta_{m-1}^{(1)})P_{m,n-1}}{a + mb + nw}: \quad (6)$$

Արդյունքում նկարագրած բազմապրոցետորային սպասարկող համակարգի համար (1)-ից (6) հավասարումներով $P_{i,j}$ ($0 \leq i \leq m$ և $0 \leq j \leq n$) անհայտ փոփոխականներով, ստացվում է գծային հավասարումների համակարգ, որի լուծումով կորոշվեն սպասարկող համակարգի յուրաքանչյուր $L_{i,j}$ ($0 \leq i \leq m$ և $0 \leq j \leq n$) վիճակում համակարգի գտնվելու հավանականությունները:

Ավելին, քանի որ $P_{i,j}$ ($0 \leq i \leq m$ և $0 \leq j \leq n$) անհայտ հավանականությունները միևնույն պատահույթի բոլոր հնարավոր ելքերին համապատասխանող հավանականություններն են, ապա դրանք բավարարում են նաև հետևյալ նորմալության պայմանին.

$$\sum_{i=0}^m \sum_{j=0}^n P_{i,j} = 1: \quad (7)$$

2.4 ենթազվյալում ներկայացված են բազմապրոցետորային սպասարկող համակարգի մոդելավորման համար որոշ հավանականությունների նկարագրությունները և որոշ պատահույթների սահմանումներ:

2.5 ենթազվյալում ներկայացված են մի քանի օժանդակ հավանականությունների և նախորդիվ սահմանված որոշ հավանականությունների արժեքների հաշվարկման բանաձևերի արտածումները:

2.6 ենթազվյալում ներկայացված է բազմապրոցետորային սպասարկող համակարգի աշխատանքի կայուն ռեժիմի անցնելու փաստով պայմանավորված համակարգի կայուն վիճակի հավանականությունների ստացումը, որը ձևակերպվում է հետևյալ թեորեմի տեսքով՝

Թեորեմ. (1)-ից (6) հավասարումներով գծային հավասարումների համակարգը ըստ $P_{i,j}$ ($0 \leq i \leq m$ և $0 \leq j \leq n$) փոփոխականների ունի լուծում տրված պարամետրերի դեպքում:

2.7 ենթազվյալում դիտարկվել է աշխատանքում նկարագրված բազմապրոցետորային սպասարկման համակարգի մոդելը մասնավոր դեպքում՝ մասնավորապես երբ համակարգում հերթ չկա: Ինչի արդյունքում համակարգը նկարագրող որոշ պարամետրեր բաց են թողնվում և համակարգ ժամանելուն պես առաջադրանքները ենթակա են կամ սպասարկման համար ընդունման կամ մերժման: Առաջադրանքները ստանում են ծառայության մերժում, եթե համակարգ մուտք գործելիս ակնհայտ է դառնում, որ իրենց համապատասխան պարամետրերով սպասարկումը չի կարող բավարարվել: Դա տեղի է ունենում, երբ համակարգը չունի անհրաժեշտ ազատ պրոցեսորներ առաջադրանքի սպասարկումը սկսելու համար:

Այս դեպքում համակարգի կայուն վիճակի հավանականությունների ստացման համար կատարվել է անալիտիկ արտածում ինչի արդյունքում էլ ստացվել է համակարգի կայուն վիճակի հավանականությունների գնահատելու համար բանաձև.

$$P_k = \frac{\alpha^k}{k! m^k} \binom{m}{k} P_0, \quad k \geq 1$$

որտեղ P_k նշանակումը ներկայացնում է հավանականությունը, այն բանի k հատ առաջադրանքները սպասարկվում են համակարգում, α -ն սահմանվում է որպես առաջադրանքների մուտքային հոսքի և սպասարկման ինտեսիվությունների հարաբերություն, իսկ m -ը համակարգի սպասարկող հանգույցների թիվն է:

Քանի որ համակարգի հզորությունը վերջավոր է՝ դիցուք առաջադրանքների ընդհանուր թիվը, որոնք կարող են սպասարկվել n է, ապա նորմալության պայմանի օգտագործմամբ P_0 -ն կարող է որոշվել հետևյալ կերպ.

$$P_0 = \frac{1}{1 + \sum_{k=1}^n \frac{\alpha^k}{k! m^k} \binom{m}{k}}:$$

2.8 ենթագլխում ներկայացված է աշխատանքում դիտարկված բազմապրոցետորային համակարգում առավել օպտիմալ սպասարկման մոդել՝ դիտարկվում է համակարգում առաջադրանքների սպասարկման ընդհատումները՝ անցակետեր(checkpoints) ստեղծելու մեխանիզմի կիրառմամբ ընդհատված առաջադրանքները հերթում պահելով: Նկարագրվում է առաջադրանքների սպասարկման ընտրության և հաջորդ ընդհատման ժամանակը որոշելու ալգորիթմ:

Առաջարկվող ալգորիթմը կարող է ծառայել որպես անհրաժեշտ պայման առաջադրանքների սպասարկման համար առանց ընդհատման, այսինքն եթե հերթը չի կարող սպասարկվել ընդհատմամբ, ապա այն չի կարող սպասարկվել նաև առանց ընդհատման: Առաջարկվող ալգորիթմը նաև կատարում է հերթի վիճակի նախնական գնահատում և տալիս է առաջարկներ սպասարկման հնարավոր հերթականության մասին:

Երրորդ գլխում ներկայացված է աշխատանքում կատարված հետազոտությունների հիման վրա կիսառական արդյունքներ՝ նկարագրված է բազմապրոցետորային սպասարկող համակարգի կայուն վիճակի հավանականությունների ստացման համար թվային ալգորիթմի մշակման, համակարգի աշխատանքի ընթացքում ժամանակի որոշակի պահին առաջադրանքի մուտքի մերժման և առաջադրանքի ձախողման հավանականությունների գնահատման ընթացքները:

3.1 ենթագլխում ներկայացված է բազմապրոցետորային սպասարկող համակարգի կայուն վիճակի հավանականությունների ստացման համար (1)-ից (6) հավասարումներով հավասարումների համակարգի լուծման գործընթացը: Վերլուծելով հավասարումների համակարգի կառուցվածքը և հատկությունները նկատվում է, որ հավասարումների համակարգը գծային է, քանի որ անհայտ փոփոխական հանդիսացող հավանականություններն հավասարումներում ներկայացված են գծային կոմբինացիաներով: Երկրորդը որ կարևոր է նկատել, այն է որ, (1) -ից (6) հավասարումներով ներկայացված հավասարումների համակարգը համասեռ է: Հավասարումների համակարգի համասեռությունը նկատելով՝ լուծմանը կարելի է մոտենալ՝ փոխելով համակարգի հավասարումներից մեկը (7) պայմանով, որի արդյունքում կստացվի գծային հավասարումների ոչ համասեռ համակարգ: Իսկ հավասարումների համակարգի գծայինությունը թույլ է տալիս լուծման համար կիրառել տարբեր մաթեմատիկական մեթոդներ գծային համակարգերի լուծման համար:

Համակարգերի լուծման համար կիրառվում է գծային հավասարումների համակարգերի լուծման ամենաընդհանուր մոտեցում՝ օգտագործելով դրա մատրիցային ներկայացումը հավասարումների համակարգը լուծելու համար: Այսպիսով նախ կառուցվում է A մատրիցը, որը ներկայացնում է $P_{i,j}$ ($0 \leq i \leq m$ և $0 \leq j \leq n$) անհայտ հավանականությունների գծային կոմբինացիաներում դրանց

գործակիցների մատրիցը, իսկ b վեկտորը, որը ներկայացնում է այդ գծային կոմբինացիաների արժեքների վեկտորը: A մատրիցը $(m + 1)(n + 1) \times (m + 1)(n + 1)$ չափի քառակուսի մատրից է, իսկ b վեկտորը $(m + 1)(n + 1) \times 1$ չափի վեկտոր սյուն է:

Վերանայելով կատարված նշանակումները հավասարումների համակարգը կգրվի հետևյալ կերպ.

$$Ax = b,$$

որտեղ x -ը վեկտոր սյուն է, որը ներկայացնում է $P_{i,j}$ ($0 \leq i \leq m$ և $0 \leq j \leq n$) անհայտ հավանականությունները: Հավասարումների համակարգի այսպիսի ներկայացումով ավելի պարզ է դառնում համակարգի կառուցվածը և լուծման գործընթացը: Հավասարումների համակարգը լուծելու համար մշակվել է թվային ալգորիթմ, որն իրականացվել է Python ծրագրավորման լեզվով՝ օգտագործելով NumPy գրադարանի որոշ գործիքներ: Մշակված ալգորիթմն ապահովում է թվային եղանակ բազմապրոցեսորային սպասարկման համակարգի կայուն վիճակի հավանականությունները հաշվարկելու համար:

3.2 Ենթազլխում ներկայացված են բազմապրոցեսորային սպասարկման համակարգի կատարողականության որոշ չափանիշների սահմանումներ և վերլուծություն, ժամանակի որոշակի պահին առաջադրանքի մուտքի մերժման և առաջադրանքի ձախողման (երբ առաջադրանքը թողնում է հերթը իր սպասման ժամանակի ավարտի պատճառով) և առաջադրանքի հերթագրման հավանականությունների գնահատումը:

Առաջադրանքի մուտքի ժամանակ, համակարգը մերժում է դրա մուտքը, եթե հերթում սպասող առաջադրանքների թիվը հասել է իր առավելագույն քանակին՝ n -ին: Այլ կերպ ասած, առաջադրանքի մուտքի մերժման հավանականությունը համակարգի աշխատանքի ընթացքում կարելի է հաշվարկել՝ հաշվի առնելով համակարգի այն վիճակների հավանականությունները, որտեղ հերթը լիովին զբաղված է: Մուտքի մերժման հավանականությունը, որը նշանակվում է P_r -ով, արտահայտվում է հետևյալ կերպ.

$$P_r = \sum_{i=0}^m \frac{aP_{i,n}}{a + ib + nw}:$$

Հերթում առաջադրանքի ձախողման հավանականությունը, որը նշանակվում է P_f -ով, կարելի է հաշվել համակարգի վիճակների հավանականությունների միջոցով հետևյալ բանաձևով.

$$P_f = \sum_{i=0}^m \sum_{j=1}^n \frac{jwP_{i,j}}{a + ib + jw},$$

որտեղ, ինպես վերևում, a -ն ներկայացնում է առաջադրանքների մուտքի

ինտենսիվությունը, b -ն՝ սպասարկման ինտենսիվությունը, w -ն՝ հերթում սպասման ժամանակի սպառման պատճառով առաջադրանքների ձախողման ինտենսիվությունը, իսկ $P_{i,j}$ ($0 \leq i \leq m$ և $0 \leq j \leq n$) վիճակների հավանականություններն են, երբ համակարգում սպասարկվում են i առաջադրանքներ և j առաջադրանքներ սպասում են հերթում:

Այստեղ սահմանվում է նաև համակարգի օգտագործման գործակիցը, որը հանդիսանում է սպասարկման հզորության պահանջի և համակարգի ընդհանուր սպասարկման հզորության հարաբերությունը: Համակարգի օգտագործման գործակիցը նշանակվում է ρ -ով և արտահայտվում է հետևյալ կերպ.

$$\rho = \frac{a(m+1)(1-P_r)(1-P_f)}{2mb}$$

3.3 ենթազգլխում ներկայացված է մոդելավորվող համակարգի տրված պարամետրերի և բաշխումների համար սպասարկման օպտիմալ տարբերակի որոշման ընթացքը: Համակարգի պարամետրերի տրված բաշխումների համար համակարգի կողմից առաջադրանքի մուտքի մերժման P_r և հերթագրված առաջադրանքի ձախողման P_f հավանականությունների միջոցով հնարավոր է դառնում գնահատել P_l հավանականությունը, որը հանդիսանում է համակարգի կոմից չսպասարկվող առաջադրանքների քանակի հիմնական ցուցիչը.

$$P_l = P_r + (1 - P_r)P_f$$

Ակնհայտ է, որ երբ համակարգում հերթ չկա ապա P_r մերժման հավանականությունը ինչ որ արժեք ունի, իսկ P_f -ը զրո է և երբ համակարգում հերթ կա ու հերթի երկարությունը մեծացվի, ապա P_r մերժման հավանականության արժեքը կծգտի զրոի, իսկ P_f հավանականության արժեքը՝ մեկի, այսպիսով.

$$\begin{aligned} n = 0 &\Rightarrow 0 < P_r < 1, & P_f = 0 \\ n \rightarrow \infty &\Rightarrow P_r \rightarrow 0, & P_f \rightarrow 1 \end{aligned}$$

Հաշվի առնելով այս փաստը՝ խնդիր է դրվել P_l հավանականության մինիմիզացիան կատարել ըստ հերթի երկարության փոփոխման՝ գտնել հերթի երկարության այն արժեքը, որի դեպքում P_l հավանականությունը ընդունում է իր փոքրագույն արժեքը համակարգի տրված պարամետրերի դեպքում և միևնույն ժամանակ համակարգի օգտագործման գործակիցը փոքր է լինում մեկից ($\rho < 1$):

Այս դեպքում նույապես մշակվել է թվային ալգորիթմ, որը հնարավորություն է տալիս տված քանակի պրոցեստորներով բազմապրոցեստորային սպասարկման համակարգի՝ առաջադրանքների մուտքային հոսքի, սպասարկման և հերթագրված առաջադրանքի ձախողման տրված ինտենսիվությունների համար պարզել հերթի երկարության օպտիմալ արժեքը: Ինչի արդյունքում տրված պարամետրերով և այդ երկարությամբ հերթով համակարգում կլինի սպասարկման օպտիմալ տարբերակ: Թվային ալգորիթմն իրականացվել է Python միջավայրում, իրականացումը ներկայացված է Հավելված 1-ում:

3.4 ենթազվխում ներկայացված են փորձարարական հաշվարկներ, որոնք կատարվում են դիտարկված բազմապրոցետորային սպասարկող համակարգի պարամետրեր, ինչպիսիք են՝ մուտքային հոսքի, սպասարկման և հերթում գտնվող առաջադրանքների սպասարկման խափանումների ինտենսիվությունների համար ընտրված որոշակի արժեքների դեպքում: Օգտագործելով հաշվումների համար ընտրված համակարգի պարամետրերը հաշվարկվել են առաջադրանքի մերժման և հերթագրված առաջադրանքի ձախողման հավանականությունները, համակարգի օգտագործման գործակիցը և տրված պարապետրերի համար սպասարկման օպտիմալ տարբերակը:

Աշխատանքի հիմնական արդյունքները.

Այս աշխատանքի շրջանակներում բազմապրոցետորային համակարգը մոդելավորվել է կիրառելով զանգվածային սպասարկման մոդելների տեսությունը, ի տարբերություն դասական զանգվածային սպասարկման մոդելների, որոնք օգտագործում են մեկ սպասարկող սարք յուրաքանչյուր առաջադրանքի համար, այստեղ ընդլանվել է հետազոտման ուղղությունը դեպի բազմապրոցետորային համակարգեր, որոնցում յուրաքանչյուր առաջադրանք կարող է սպասարկվել մեկից ավելի սարքերի միաժամանակ օգտագործմամբ:

- Առաջարկվում է բազմապրոցետորային համակարգերի ուսումնասիրության մոտեցում, որպես ընդլայնված զանգվածային սպասարկման մոդել, որում ներառվել են առաջադրանքների պատահական թվով պրոցետրների քանակի և հերթում դրանց սպասման ժամանակների սահմանափակումներ[1, 2, 3, 4, 5]:
- Ընլայնված զանգվածային սպասարկման մոդելի միջոցով նկարագրվել է բազմապրոցետորային համակարգի վիճակները և դրանց հավանականությունների համար արտածվել է հավասարումների համակարգ, որի լուծման համար մշակվել է թվային ալգորիթմ՝ իրականացված Python միջավայրում: Մասնավոր դեպքերում համակարգի վիճակների հավանականությունների համար անալիտիկ բանաձևեր են արտածվել[6, 7, 8, 9, 10]:
- Տրված բաշխումների համար սպասարկման պարամետրերի օպտիմալ ընտրություն կատարելու համար արտածվել է համակարգի կողմից առաջադրանքների չսպասարկմամբ որոշվող հավանականության բանաձև, որով որոշվող հավանականության արժեքի նվազեցման համար մշակվել և իրականացվել է թվային օպտիմիզացիայի ալգորիթմ[11]:

Հրապարակված աշխատանքների ցանկ

1. Vardanyan A., “Improved Model of Scheduling Algorithm”, *Mathematical Problems of Computer Science*, Volume 50, pp. 104–106, 2018. DOI: 10.51408/1963-0027.
2. Sahakyan V., Vardanyan A., “The Queue Distribution in Multiprocessor Systems with the Waiting Time Restriction”, *Mathematical Problems of Computer Science*, Volume 51, pp. 82–89, 2019. DOI: 10.51408/1963-0035.
3. Sahakyan V., Vardanyan A., “The Queue State for Multiprocessor System with Waiting Time Restriction”, *IEEE Xplore, Computer Science and Information Technologies (CSIT 2019)*, Yerevan, Armenia, pp. 116-119, 2019. DOI: 10.1109/CSITechnol.2019.8895093.
4. Sahakyan V., Vardanyan A., “The Steady State Distribution for $M|M|m|n$ Model with the Waiting Time Restriction”, *Mathematical Problems of Computer Science*, Volume 54, pp. 34–40, 2020. DOI: 10.51408/1963-0057.
5. Sahakyan V., Vardanyan A., “About the Possibility of Executing Tasks with a Waiting Time Restriction in a Multiprocessor System”, *AIP Conference Proceeding, Computer Science and Information Technologies (CSIT 2021)*, 2757 (1), 030003, 2023. DOI: 10.1063/5.0135784.
6. Sahakyan V., Vardanyan A., “A Computational Approach for Evaluating Steady-State Probabilities of a Multiprocessor Queueing System with a Waiting Time Restriction”, *Computer Science and Information Technologies 2023, Conference Proceeding*, Yerevan, pp. 106-110, 2023. DOI: 10.51408/csit2023_22.
7. Sahakyan V., Vardanyan A., “About Virtual Waiting Time in a Multiprocessor System”, *Computer Science and Information Technologies 2023, Conference Proceeding*, Yerevan, pp. 111-113, 2023. DOI: 10.51408/csit2023_23.
8. Vardanyan A., “Steady-State Probabilities and Task Rejection/Failure Probability Estimation in the Multiprocessor Queueing System”, *Computer Science and Information Technologies 2023, Conference Proceeding*, Yerevan, pp. 114-116, 2023. DOI: 10.51408/csit2023_24.
9. Sahakyan V., Vardanyan A., “A Computational Approach for Evaluating Steady-State Probabilities and Virtual Waiting Time of a Multiprocessor Queueing System”, *Programming and Computer Software*, Volume 49, pp. S16–S23, 2023. DOI: 10.1134/S0361768823090098.
10. Sahakyan V., Tadevosyan R. and Vardanyan A., “Model of a System for Servicing Multiprocessor Tasks without a Queue”, *Programming and Computer Software*, Volume 50, Suppl. 1, pp. S47–S50, 2024. DOI: 10.1134/S0361768824700403.
11. Vardanyan A., “Advanced Queueing Model of a Multiprocessor Computing System”, *Mathematical Problems of Computer Science*, Volume 62, (in press).

ИССЛЕДОВАНИЕ ОЧЕРЕДИ МНОГОПРОЦЕССОРНОЙ ВЫЧИСЛИТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ С ОГРАНИЧЕНИЕМ НА ВРЕМЯ ОЖИДАНИЯ

Абстракт

В области информационных технологий интенсивно ведутся исследовательские работы, в которых идет речь о распределенных и параллельных высокоскоростных вычислительных системах. В настоящее время использование таких систем обусловлено развитием ряда направлений, в частности, они используются в многоагентных интеллектуальных методах поиска информации, в науке о данных для обработки и хранения больших объемов данных, а также в научных областях. для решения сложных исследовательских задач. Кроме того, задачи моделирования науки и техники требуют большей точности, быстрых и масштабных расчетов, сложности которых можно обойти за счет использования таких вычислительных систем.

В современных многопроцессорных системах приложения становятся все более разнообразными и динамичными. Задачи, решаемые с помощью многопроцессорных систем, требуют крупномасштабных вычислений, выполняемых с использованием более чем одного процессора. В результате возникают определенные проблемы, как организовать одновременное выполнение нескольких задач с эффективным использованием ресурсов многопроцессорной вычислительной системы. Это важный вопрос в контексте разработки алгоритмов планирования для таких систем.

Эффективные алгоритмы планирования для многопроцессорных систем представляют собой важную область исследований в области информатики и параллельных вычислений. Они требуют определенного понимания стратегий адаптивного планирования и эффективного распределения системных ресурсов для оптимизации различных параметров, таких как пропускная способность системы, задержка обслуживания, энергоэффективность и т. д.

Таким образом, процесс совершенствования алгоритмов планирования достаточно динамичен, то есть существует постоянная необходимость учитывать все больше показателей в основе их разработки. С целью повышения эффективности ряда алгоритмов планирования последнего поколения при их разработке используются инструменты теории оптимизации и машинного обучения. Ценную информацию можно получить и тогда, когда эти системы рассматриваются в рамках моделей массового обслуживания.

Учитывая вышеизложенное, в данной работе рассматривается многопроцессорная система как модель массового обслуживания, в которой задаются условие параллельного обслуживания задач и ограничение времени ожидания задач в очереди.

Цель и рассматриваемые задачи

В данной работе исследуется многопроцессорная система с применением теории массового обслуживания. Состояние вычислительной системы носит случайный характер. Входной поток задач, продолжительность их обслуживания, количество требуемых вычислительных ресурсов, предел допустимого времени ожидания в очереди — все это случайные величины.

- Поставлена задача исследовать, описать и смоделировать состояния системы, учитывая случайное количество требуемых вычислительных ресурсов для задач и ограничения на время ожидания в очереди.
- Для заданных параметров системы и распределений рассчитать значения вероятностей состояний и найти оптимальный вариант обслуживания. Результаты представить в виде аналитических или численных решений.

Теоретическая и практическая значимость работы

Предложенные в результате исследования методы подхода к исследованию состояния многопроцессорных систем позволят расширить их исследование при различных начальных параметрах. Полученные результаты могут быть использованы в алгоритмах планировщиков очередей многопроцессорных систем.

Структура и объем работы

Диссертация состоит из введения, 3 глав, списка использованной литературы и 2 приложений. Диссертация написана на 103 страницах и имеет 67 ссылки на литературу.

Основные результаты работы

1. Предлагается подход к исследованию многопроцессорных систем как расширенной модели массового обслуживания, включающей случайное количество процессоров для задач и ограничения на время их ожидания в очереди [1, 2, 3, 4, 5].
2. С помощью расширенной модели массового обслуживания описаны состояния многопроцессорной системы, и для вероятностей этих состояний выведена система уравнений, для решения которой разработан численный алгоритм, реализованный в среде Python. В частных случаях получены аналитические формулы для вероятностей состояний системы [6, 7, 8, 9, 10].

3. Для заданных распределений выведена формула для вероятности, определяемой несервисными задачами в системе, чтобы оптимально выбрать параметры обслуживания. Для уменьшения значения данной вероятности разработан и реализован численный алгоритм оптимизации [11].

STUDY OF QUEUES IN A MULTIPROCESSOR COMPUTING SYSTEMS WITH A WAITING TIME RESTRICTION

Abstract

In the field of information technology, significant research is being conducted on distributed and parallel high-speed computing systems. These systems are essential in areas such as multi-agent intelligent information retrieval, data science for processing and storing large volumes of data, and scientific research addressing complex problems. The demands for increased accuracy, faster computation, and large-scale calculations in scientific and technological modeling also necessitate the use of such computing systems.

Problems that require large-scale computations often rely on multiprocessor systems, which involve more than one processor. This introduces challenges in efficiently managing the simultaneous execution of tasks while optimizing the use of resources within the multiprocessor system. Addressing these challenges is crucial in developing effective scheduling algorithms for such systems.

The development of efficient scheduling algorithms for multiprocessor systems is a key area of research in computer science and parallel computing. They require some understanding of adaptive scheduling strategies and efficient allocation of system resources to optimize various parameters such as system throughput, service latency, energy efficiency, etc.

The dynamic nature of scheduling algorithm development requires the continual incorporation of additional metrics. Optimization theory and machine learning tools are often employed to enhance the efficiency of next-generation scheduling algorithms. However, valuable insights can also be gained by analyzing these systems using queueing theory.

This study examines a multiprocessor system as a queueing model, where tasks are processed in parallel, and constraints on task waiting times in the queue are taken into account.

The purpose and problems of the work

This work investigates a multiprocessor system using queueing theory. The system's state is random, as the flow of incoming tasks, their service duration, the required amount of computational resources, and the limitation on waiting time in the queue are all random variables.

- The aim is to study, describe, and model the system's states by examining the random number of computational resources required by tasks and the limitations on waiting time in the queue.

- For the given system parameters and distributions, calculate the probabilities of the states and determine the optimal service option. The results should be presented in the form of analytical or numerical solutions.

The practical significance of the work

The proposed approach to studying the state of multiprocessor systems allows for the exploration of these systems under various initial parameters. The results obtained can be applied to the queue scheduling algorithms in multiprocessor systems.

Structure and scope of work

The dissertation consists of an introduction, 3 chapters, a list of used literature and 2 appendices. The thesis spans 103 pages and references 67 literature sources.

The main results of the work

1. A research approach is proposed for studying multiprocessor systems as an extended queueing model that incorporates random numbers of processors for tasks and limitations on their waiting times in the queue [1, 2, 3, 4, 5].
2. Through the extended queueing model, the states of the multiprocessor system are described, and a system of equations for the probabilities of these states is derived. A numerical algorithm, implemented in Python, has been developed for solving this system. In specific cases, analytical formulas for the probabilities of system states have been derived [6, 7, 8, 9, 10].
3. For the given distributions, a formula for the probability determined by the non-service tasks in the system has been derived to make optimal choices for service parameters. A numerical optimization algorithm has been developed and implemented to minimize this probability [11].